

Til lovforslag nr. L 53. Betænkning afgivet af Sundhedsudvalget den 10. juni 1998

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v.

(Enliges og lesbisk adgang til insemination samt lægelig behandling)

[af Anne Baastrup (SF), Dorte Bennedsen (S), Yvonne Herløv Andersen (CD), Vibeke Peschardt (RV), Frank Aaen (EL) og Tom Behnke (FP)]

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til sundhedsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Fertilitetsklinikken IVF,
Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske,
Lidegaard, Kresten, Århus, og
Nielsen, Bente Holm, Vanløse.

Herefter indstiller et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis, Centrum-Demokraternes, Det Radikale Venstres og Enhedslistens medlemmer af udvalget samt Dorte Bennedsen (S) og Lone Møller (S)) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Mindretallet bemærker, at ifølge sygehusloven er der fri og lige adgang til behandling. Dette grundlæggende princip er brudt med § 3 i loven om kunstig befrugtning. Denne bestemmelse forbyder læger at inseminere enlige og lesbiske kvinder eller tilbyde dem egentlig behandling med henblik på reagensglasbehandling.

Siden lovens vedtagelse har debatten raset i medierne, og det er herunder kommet frem, at der intet lovgivningsmæssigt er til hinder for at f.eks. sædbanken Cryos kan sælge til private.

Det vil derfor ikke være forkert at konkludere, at enlige og lesbiske kvinder, som kan blive gravide blot via insemination, fremover lovligt vil

kunne få børn på trods af, at de ikke lever op til lovens § 3 om, at man enten skal være gift eller leve sammen med en mand i et ægteskabslignende forhold.

Tilbage bliver den mindre gruppe, som af den ene eller anden årsag har vanskeligt ved at blive gravide på grund af f.eks. lukkede æggeledere. Disse kvinder afskæres fra at kunne betale sig fra at modtage lægelig behandling - da lægelig behandling er en forudsætning for, at de kan blive gravide. Lukkede æggeledere eller andre problemer med underlivet, som gør det vanskeligt at blive gravid, skyldes ofte sygdom. Herved udelukker lovens § 3 reelt syge mennesker fra behandling. Det finder forslagsstillerne urimeligt.

Samtidig er det blevet klart tilkendegivet under 1. behandling af lovforslaget, bl.a. af sundhedsministeren, at kravet i amterne er, at man skal være gift eller samlevende som forudsætning for at blive optaget på venteliste til behandling. De enlige eller lesbiske kvinder, der har modtaget behandling før lovens ikrafttrædelse, har med andre ord selv betalt for behandling på private fertilitetsklinikker.

Set i lyset af, at ventelisterne til behandlingen for barnløshed er voksende, forventer mindretallet ikke, at denne praksis ændres. En afgørelse om at ændre denne praksis er dog helt det enkelte amtsråds kompetence. En vedtagelse af lovforslaget vil derfor ikke indebære merudgifter, endsize pålæg til amtsråd.

Forslaget vil kun betyde, at læger fremover ikke forbydes at foretage lægelig behandling af enlige og lesbiske på egen klinik. Men den enkelte læge kan helt selv bestemme, om han vil give dette tilbud.

Endelig er det kommet frem, at der er en lang række muligheder for at omgå bestemmelsen afhængig af, hvor tæt lægen spørger til ens parforhold, og i hvilket omfang man selv ønsker at holde sig til sandheden. Forbudet mod, at læger foretager insemination og kunstig befrugtning, rammer således kun de kvinder, der af den ene eller anden grund har problemer med at blive gravide via insemination, og som ikke vil være bekendt at omgå sandheden. Denne konsekvens af lovens forbud finder mindretallet at det er vigtigt at fremhæve.

Det bemærkes, at nogle medlemmer af Socialistisk Folkepartis, Centrum-Demokraternes og Det Radikale Venstres folketingsgruppe vil stemme imod lovforslaget.

Et *andet mindretal* (Venstres medlemmer af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 2. behandling.

I Venstres folketingsgruppe er der forskellige meninger om lovforslaget. Det kan derfor forventes, at et flertal af gruppen vil stemme imod lovforslaget, medens et mindretal vil stemme for.

Et flertal i Venstres folketingsgruppe vil ikke kunne stemme for lovforslaget, idet dette flertal mener, at et barn har krav på to forældre - en far og en mor, som det skal have ret til at kende og blive passet af eller have kontakt med, jf. FN's børnekonvention 1989.

Det er opfattelsen blandt et flertal i Venstres folketingsgruppe, at den »forskning«, som foreligger på området, og som beskriver det problematiske ved en opvækst uden at have relation til en erkendt faderskikkelse, er udokumenteret og tendentiøs. Det blev nærmere beskrevet under 1. behandling af L 53 den 24. april 1998.

På denne baggrund finder dette flertal, at lesbiske (både raske og »syge« (sterile)) samt enlige ikke bør have adgang til insemination som led i lægelig behandling.

Det er anført, at dette vil tvinge raske lesbiske kvinder til anskaffelse af sæd under ubetryggende forhold. Det er flertallets opfattelse, at der i livets mange forhold er en række risikofaktorer, som man ikke kan lovgive om. Lesbiske og en-

lige vil være bevidste om eventuelle risici, og det er vort håb, at informationen vil være på et så højt niveau, at man vil vurdere fordele og ulemper.

Flertallet i Venstres folketingsgruppe kan ej heller tiltræde ændringsforslag nr. 1, stillet af Margrete Auken (SF) uden for betænkningen, som indebærer muligheder for, at der kan tilbydes kunstig befrugtning, såfremt donor er kendt og barnet senere kan få oplyst donors identitet. Dette strider efter vor opfattelse også imod, at barnet under sin opvækst kender og har ret til at blive passet af eller have kontakt med en fader.

Et *tredje mindretal* (Socialdemokratiets medlemmer af udvalget med undtagelse af Dorte Bennedsen og Lone Møller) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 2. behandling.

Et *fjerde mindretal* (Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 2. behandling.

I Det Konservative Folkepartis folketingsgruppe er der forskellige meninger om lovforslaget. Et stort flertal vil stemme imod lovforslaget, medens et mindretal vil stemme for. For alle medlemmer gælder, at de vil stemme imod ændringsforslag nr. 1 stillet af Margrete Auken (SF) uden for betænkningen.

Et *femte mindretal* (Dansk Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet finder, at den gældende lovgivning om, at kunstig befrugtning kun må tilbydes kvinder, som er gift eller lever sammen med en mand i et ægteskabslignende forhold, er i orden.

Dansk Folkepartis medlemmer af folketingsgruppen har stået frit i denne etiske sag, men en samlet folketingsgruppe har valgt at afvise lovændringen om, at enlige kvinder skal have adgang til kunstig befrugtning. Det nuværende forbud er efter Dansk Folkepartis opfattelse ikke diskriminerende over for en bestemt gruppe personer, da denne gruppe personer frivilligt har valgt at leve i et forhold, som ikke naturligt kan frembringe børn. Der er ikke tale om ufrivillig barnløshed.

Et *sjette mindretal* (Kristeligt Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Anne-Marie Meldgaard (S) Jytte Wittrock (S) Hanne Andersen (S) Lone Møller (S) nfmnd.
Dorte Bennedsen (S) Jørn Jespersen (SF) Yvonne Herløv Andersen (CD) fmd.
Morten Helveg Petersen (RV) Frank Aaen (EL) Jørgen Winther (V) Ester Larsen (V)
Preben Rudiengaard (V) Gyda Kongsted (V) Henriette Kjær (KF) Gitte Seeberg (KF)
Birthe Skaarup (DF) Tove Videbæk (KRF)

Fremskridtspartiet havde ikke medlemmer i udvalget.